

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчака.

За БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНИ и све остале земље у ЛЕВРОПУ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПО Л И Т И К У И Б Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администратору Гласа Црногораца на Цетиње, а може се и картом уштедицом на пошту у Београ. Дописи шаљу се уредничкој кући, а не враћају.

За огласе плаћа се, по процјени који долажу из цетиња, 7 новчака од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчака. За огласе веће и на дуже вријеме поштита се.

ЦЕТИЊЕ. 29 априла.

Изабрано посланство, које је одило у Скадар, да од стране Његова Височанства, нашег Господара, Књаза Николе поврати посјету Његовој Ексселенцији, Валији Скадарскоме, госп. Абдул Керим пашин, у понедељник се повратило на Цетиње са утисцима, које је могао учинити само најсјајнији и најискренији дочек гостопримна сусјета и пријатеља.

Већ из Скадра г. Војвода Божо Петровић одма по првоме утиску телеграфом је на Цетиње, да није могао бити дочекан већим почастима и већом срдачношћу у главном граду арбанашком, како од власти тако од народа, без разлике вјероисповједи.

Ми на ниже доносимо опис тога дочека, из кога се види, да је Његова Ексселенција Гувернер све Арбаније пошто са собом са Цетиња такве миле успомене, да је уложио сву своју пажњу и најбољу вољу, како ће највиши наш државни великодостојанственик и рођак нашег Господара поштити са собом из древнога Скадра на Бојани још милије успомене искренога пријатељства и најбољег сусједства.

Одавна је Његово Величанство срећновладајући Султан Абдул-Хамид пружно пријатељску руку Њ. Височанству, нашем Господару, Књазу Николи, који му је ту руку су обадвије своје прихватио, и то пријатељство Њихово свијет види да постојано жила распростира и одзива да наоди и по њиховијем државама. Али Арбанија, по којој су се ширили страшни упливи те и вјерским и народноснијем фанатизмом мутали противу Црне Горе, на дозгодне прилике и противу Султана, до јуч р није се одишала овој новој ери у отоманско-црногорскијем односима.

За то ова измјена тако пријатељскијех посјета између Скадра и Цетиња највишијех државнијех достојанственика, и сјај дочека тамо и овамо, који и на цивилизоване народе има уплива, растумачиће како треба и Арбанасима значај и силу постојећег пријатељства између Цариграда и Цетиња, те ће мало по мало, њешто хвала тој свијести народној, а њешто хвала енергији и мудрости Абдул-Керим паше, нечезнути ти отровни упливи и њихове зле пошљедице нестати.

И ми смо се обрадовали већ доброме знању у томе обзиру. Г. Војводу Божа Петровића, тек је ступио поном на сухо, на пристан скадарски, дочекала је једна депутација Скадрана са добродошлицом и предала му је двије ките цвијећа, као символ љубави сусједске, а хиљаде народа без разлике вјере из Скадра и из околине при доласку и при одласку поздрављале су га с поштовањем.

Дај Боже, да оно грување топова са Лесендре и са града скадарскога, што се разлијегало преко језера скадарскога од Проклетија до Гарчева и Румије приликом ове прве измјене пријатељскијех посјета између Скадра и

Цетиња последије толико вјекова непријатељства, буде у исто доба и вјесник нове ере и добријех односа црногорско-арбанашкијех под окриљем мудрога Султана Абдул-Хамида и нашега Витешкога Књаза!

Дочек у Скадру.

Његово Височанство Господар црногорски благовољеша, енергичноме и мудроме Валији, тако и да у очима наших сусјета Арнаута покаже ово пријатељство које обстоји међу Његовијем Величанством Султаном и највишем узвишењем Господаром, и ону жељу коју гаји наш Владар, да се успостави на границама ред и љубав, који уређавају народе. У пратњи г. изасланика био је назначен бригадир и почасни ађутант Њег. Височанства Јован Поповић-Липовац, командир пегушко-цетињскога батаљона Митар Б. Мартиновић, секретар Гви војеног министарства Јанко Вукотић, два перјаника, и уседла изасланика. 24 априла крену ово посланство с Цетиња на Ријеку, и на пароброду „Даница“ на којој се био бијели орао, застава куће наше владалачке, сјутрадан 25 априла стиге под живицима Скадра. Бјеху 10. сати ујутра кад тонови огласише арнаутску долазак посланства. Ванорчим стаде, на једној лађи стигоме шест официра у подној униформи предвођени Теодедар башом, које бригадир Липовац прими и уведе у салон да их престави изабраном посланику — гдје бјеху служени по адегу кафом и дуваном. Међу њима су били миралај Омер бег, бимбаша Авил бег Башагић, и ађутант Валији Рудни бег, који су били аташирани посланству. Г. Боже са свом пратњом сједи у лађу и изиде на крај под „Бумрукану“, гдје чекаше изасланиство лично Валија у пратњи свег официрског кора, арнаутских и скадарских ага и бегова, почасне страже састојеће из једног табора, музике, хиљада говорим десетка хиљада народа, суварика и народа из околине. Уз свирање дивне музике, граје народа, бречкања пушак и сабља, грувања тонова, честити Валија приступи к лађи, додаде руку г. Божу и изведе га на пристан.

У самом почетку могло се видјети, да посланство има носла гостопримним, милим и разумним домаћином; његов начин екојим је дочекао изабрано посланство, издавало је Валију, виђело му се и на очима и лицу, на колико му је био долазак цијевог госта. А виђело се и народу, који негледајући истовјексову борбу, схватно је објужну корист која се постиже миром и споразумом на граници, те је послао два букета цвијећа као емблему љубави и пријатељства, које цвијеће предаде г. Божу нарочита депутација, те је сачувало као сиомем љубезног дочека љубезних скадрана.

Дочек у Бумрукану трајао је 10 минута, гдје је посланство било највише угонђено, поље чега Валија понуди изасланику, да бира или на коње или прјекне да прођу кроз пазар, кроз мнош народа који се бјеше су обије стране пута разредно. Г. Боже изабра прјекне.

Диван бјеше дочек, ал дивнији и жи вошенији начин, којим посланство прође кроз варош. Дивна кита стоти с скадарских бегова, на помамним коњима бјеху на почетку сјајне поворке, за њима 50 суварика, на г. Боже Петровић, имајући на лијевој страну Гувернера. Уз преставника Господарева иђаху 4 кавала и двојица те му вођаху коња. За њим иђаше бригадир Липовац и уз њега један пуковник и два војника, за њим г. г. команд. Мартиновић и ађутант Вукотић, на кор официрски, за овима наши перјаници и по чете суварика прабени множином народа. На многа мјеста дочекиваху изасланиство почасне страже. Тако се прође пазар. Из којег изишав, сједоше на бијесне хатове. Љубезни Гувернер понуди свог личног коња г. Божу, што се рачуна код Турака за највишу почаст. Пола сата има до ућумета, гдје је било званично примање, на којем представи црногорски изасланик своју пратњу, а Валија своје више чиновнике и официре. Наравно уз љубезни разговор,

понуђени су били кафом и дуваном, и поље по сата разговора уз свирање музике, почасне страже, сјајне пратње, у коју је извољно учествовати лично Гувернер, отпратише посланство у конач. Вила лорда Пажета која би намјењена посланству за конач дивна је, и расположена је у најљепши дню вароши. Кроз кратко вријеме би служен ручак, на ком су били Валија и именовани аташирани посланству војнички званичници. Узобјед свирала је музика, уз коју су водили живахни пријатељски разговор Г. Боже и Валија. По ручку узе узум гувернер и остави посланство да почива. У 5 сати г. Војвода Боже остави посјетнице свим шесторици копеула јевропских и посјети Господина Митрополита Мелентија, који се подавно у Скадру бави. На вечеру били су позвати неки од официра, која је исто тако уз свирку негочне и милогласне музике весело прошла. Сјутри дан посланство на љубезни предлог Гувернера било је у православној епископској цркви на литургију, гдје је свештеник ерпо г. Божа свечано са кретом и јеванђељем. У цркви је био стари митрополит призренски Мелентије. Наравно нашем посланству је било одређено у великој лијепој цркви почасно мјесто.

У 10 сати последије свете литургије на великој пјаци пред новом касармом била је војничка парада, 4 табора и 2 тешке батерије и једна лака уз свирку дивну музика, и дефилирала је пред књажевским изаслаником. Војска бјеше дивно и добро обучена, здравна и снага, што служи на част наших милих и јуначких сусјета; али највише на себе обраћаше пажњу уредност и чистоћа, а главно коњи бјеху не само лијепо и јаки и добро држани.

Посље параде посланство узеше у ућумет гдје г. Боже, природном љубазношћу и вјештином захвали и у име узвишена Господара на почет коју му војска учини, то исто повтори и валањоме цуконичку Еман Веју који је командовао парадом. Из ућумета посланство пође са свим блеском у свој конач, и нас дан им је прошао у примање визита: преев. Митрополита, г. г. копеула и др. лица. У 4½ сата посланство пође да се промета и поне се на град, за којег причају, да су га градили три брата Мр њаченића. Кина надише из лева и десне, али онет не сметаше ни толико, да се не види најживописнији крај Јевропе, околина Скадра и Бојана. Друкчије перо требало би да опише његову Зете, Задримља, Крајине, омишских равнина, језера, Бојане, Кира, Дрина, крвавих црногорских гора, носених Миридита, неприступне Албаније, шехер вароши, гдје се као лабудови дишаху танкоструки мунарети, међу живописним кућама и чардашима окруженим баштама. Ништа љешне не би могао човек представити по поглед који се види са града, који броји неколико хиљада година старости; некада Цезор, и Македонски владари, Српски кунани и краљеве, јуначки османлије, шираху се по њему; кад би зидине хтеле и могле да говоре много би испривале!...

У вече Валија давао је званични ручак на ком су учествовали веледостојанственици турски и пратња г. Изасланика.

Прву здравцу, пуну дивних и срдачних жеља наздравно је Гувернер нашем Узвишеном Владару. Другу г. Боже Њ. Величанству Султану, трећу паша г. Боже и његовој пратњи, четврту г. Боже Валији и његовој свити. У све то вријеме музика је свирала арапске комаде. Објед прође весело. Тек у 11 сати Валија остави изасланика.

Сјутра дан у 10 сати посланство пође да захвали Валији на дочеку, и отуда у пратњи Валије и Гувернера, истим редом као што су дошли уз пратњу бегова, војске, народа, официра, свирке музике, и грувања тонова саје на обалу, срдачно се поздравни и захвали доброме и гостопримном Валији, и крену. Бјеше 11 сати кад последњи топ пуче. Но музика непрестајаше да свира, народ не поче да се разлизи, Валија остави свог мјеста на балкону, док год „Даница“ неодаљи се на три пушкотема.

Изасланиство остало је очаравано дочеком милих сусјета, и неће никад заборавити домаћина, пресимпатичног Валију скадарскога.

У 5½ с. и. з. ванредно изасланиство стигло је на Цетиње, гдје су имали част лично да изложе све ономе у чију се част све то урадио.

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ. 1 маја.

Као што се и предвиђало, италијански кабинет Рудини-Никотерин морао је Краљу подијети оставку тек се парламент отворио, последије пошљедије кризе. На дотичну интервјуацију о кризи овој, којој је био узрок неспоразум у крилу истог министарства због ратног буџета, маркиз ди Рудини изјавио је, да ратни буџет за идну годину остаје у износу од 246 милиона, да ће се покрити повињем уштедама, повињешем и увањешем повињех пореза. Ова изјава је подигла праву буру у народном представништву противу кабинета. Војво, вођа крајње левнице, која је кабинет подржавала, говорно је најтемељитије. Он је рекао, да ће криза трајати све докле се Рудини или његов наследник, који био, не одаучи да се остави политике, која Италију финансијално угрошавају. Болити, за кога се говорило да ће замијенити Коломба, и кога је Краљ позвао да састави ново министарство, рекао је, да он нема срца да земљи намеће нове терете; да земља истина мора назити на своје објезе према иностранству, али би било погубно наметати јој жртве, које би јој положај погоршале. Рудини је своју владу брашно, тврдећи да он није народ храбро, да из сусјете пронаше. Напротив да је равнио заставу строге економије те спасао државу до 150 милиона. Ипак при гласовању за дневни ред Грималдов, који је Рудини прихватио, већина се парламента изразила противу кабинета, који је у шљед тога Краљу подишо оставку.

Кабинет Рудини-Никотерин дошао је на владу у фебруару прошле године са програмом штеђе и он је збиља кроз ову годину дана велике уштеде увео; али је искуство доказало да није ни то доста, него да треба политику промијенити; а Рудини је хтно уз штедњу вјеран остати тројном савезу, и за то је морао наети!

Прије овога пада, чуло се било из Рима, да Краљ Умберто иде у Берлин у почетку јунија, и да ће га Рудини пратити; а да је сврха ове посјете, да се Италија ослободи савеза, у ком већ не може остати; и већ се говорило о распаду тројнога савеза. Петроградско „Н. Време“, пишући о томе путу у Берлин, назире у њему „почетак свршетка“ овијех комбинација, које су толико година Јевропу узнемиравале. Истина, вели исти лист, не треба се заводити никаквијем оптимизмом пред том перспективом, али се толико може рећи, ако је опрезна спољна политика овијех држава, противу којих је био састављен тројни савез, већ толико могла усјети, да ће постојанство у истој политици осујетити сасвијем ову грандиозну политичку комбинацију, коју је био књаз Бисмарк мајсторски склопио, по која се без овга генијалнога државника није могла у првобитном свом облику даље одржати.

Последије пада овога кабинета, који је подржавала коалиција деснице и крајње левнице противу Криенија, коалиција о којој већ не може бити ни говора последије изјаве заступника Бојвија, да ће криза трајати све док се не промијени вањска политика, дочим десница из лојалности према Краљу остаје за његове објезе према иностранству; пут овај, Рудинијем пројектиран, у Берлин, још се потреб-

тији појављује у данашњој мучној ситуацији Италије, да се на лијене ослободи од терета, које јој тројни савез намеће, и које већ не може подносити.

У противном случају, ако се Италија на лијене не извуче из тројнога савеза, могло би ласно доћи до распуштања садашњег парламента, а при новијем изборима могла би ласно побједити странка коју предводи Бо-вио и Каналоти, ови отворени и освједочени противници досадашње вањске италијанске политике.

У Грчкој су избори за народну скупштину на прагу и изборна борба брзо се развија. Познато је, како се Краљев постојак према Делијансовој влади преписивао уливу спољашњем, који је радио, да Грчку прикуче тројном савезу. Противу тога мишља, које влада у грчком народу, говорио је садашњи министар Метелопуло у Ајгиону пред својим бирачима. Он је казао још, да данашња влада грчка остаје вјерна традиционалној грчкој политици, не улазећи у комбинацију непријатељску према Француској, и подржавајући мир на истоку.

Регистрирајући „Н. Времења“ ту изјаву грчког министра, вели, да и без ње озбиљни људи нијесу могли вјеровати пагањалима о пријетњу јелинске краљевине к тројном савезу, јер је добро познато, да нема ни у грчком народу, ни у атинскијем придворнијем круговима елемената, који би били за ту политику. Од народа и влада, противу којих је наперен тројни савез, Грчка доста може очекивати, о чему су убједили у Атини не само странка Делијансова и Трикунисова, него и сви Грци, који љубе своју отаџбину и који јој желе боље будућности. Тако је одавно било, а сада, када је тројни савез у расулу, ни Краљу Борђу ни његовијем министрума, неће доћи на ум, да се вежују каквијем обвезама с Берлином, и да улазе у какву комбинацију противу Француске, како је реко министар иностранјих дјела, особито у очи пада италијанског конзервативног министарства маркиза Салзберига.

Према овоме дакле ми можемо бити равнодушни према резултату избора за нову грчку народну скупштину.

Допијели смо вијест из Цариграда о аудијенцији, коју је имао бугарски агент Дмитров код руског посланика Нелидова. О тој аудијенцији проносили су се разни гласови по провинцији, те је и петрогр. „Н. Времења“ било принуђено да о њој проговори.

„По свој прилици, вели овај лист, г. Нелидов просто није наодио упутно, да се уклања састанка са Дмитровом, који је око тога настојао, особито обзиром на гадне гласове, који су се распростирали по Пери односно убиства доктора Волковића.

„Што се тиче разговора између њих, што се разноси по листовима, то, како изгледа, има у себи доста фантастичнога. Једно, што је нашем обично добро извјештеноме дописнику достојерно познато, јесте то, да је г. Нелидов најкатегоричније јавио, односно питања о садашњој бугарској влади, да је Русија неће признати, ма прили Фердинанд остао тамо и сто година“.

УСКРШЊИ ПОЗДРАВ

православног епископа далматинског Н и к о д и м а пречасном клиру и свему православном народу епархије своје, између осталог доноси ово значајно мјесто:

„Дужност наша, да љубимо Бога, води за собом дужност са наше стране да строго чувамо ону науку, коју нам је Бог открио и да љубимо свету православу цркву, која нам ту науку проповиједа и која је сачувала и до данас ону науку неовијешеном и онако чистом, као што су је Н. Христос и свети апостоли Његови проповиједали. Йубав ову и оданост светој православној цркви нашој ја сам већ неколико пута до сада, браћо драга, препоручивао и на душу вам стављао. Ја сам вам казао и доказао

светињу њезину, а показао сам и значај њезин за нас и за нашу ерцеду народност, и да, благодарна само њој, у тежким историјским приликама нашега народа, ми смо могли да се као Срби сачувамо. На основу тога ја сам истакао потребу, при роду потребу нашу, да православној цркви свим ерцем и свом душом нашом будемо одали, да је љубимо као највећу светињу, и да за њу будемо свагда готови и живот свој положити. Свагда овога, увјерен сам, браћо, да се ви добро сјечате и да су вам остале упечаћене у души вашој оне моје ријечи, јер су ми од ерца потицале и ерцу сам их вашим управљао. Не би ми дакле ни требало ове године напомињати оно, што сам и лани на овај исти велики дан говорио о светој цркви нашој, да није једне нове напасти, која се у близини нашој појавила, и на коју ве смием, по архиепископској дужности својој, а да не сврнем пажњу нашу. Први дан, кад сам вашим владином постоа, ја сам напоменуо вам и на душу вам ставио, да прокинути христјанском љубављу, сматрате на шовјерне еуграђане наше, као на браћу своју, да их љубите и да поштујете вјерска осјећања њихова; ја сам вам препоручио вјерску спољашњост, као плод христјанске љубави. Ово сам напоменуо и у љавском мом укренјем поздраву, — и радостан сам, што могу казати, да се на моје ријечи нијесте оглушили, него сте и словом и твором показали, да вас она љубав искрено прокива и да знате бити најљакодушније вјерске спољашњи према шовјерном, а ердној по племену браћом нашом. Па како нам се одаваше на такво наше племенито и великодушно постоунање? Како одговорили нашој љубави, нашој предухерствости? Прије су дизали глас противу устројства наше цркве и његова живота, истичући, како је она тобоже на странуцини, како је одијелена од јединства и како треба ето да у то јединство опет ступи: али су признавали значај и узвишеност њезину, признавали су светињу њезину, и у онђе штовали су је. Данас пак почине дружије у томе постоуни, почине већ нападати је отворено. Ја не говорим овдје сада, Боже сачунај, као да се сва без разлике шовјерна, а ердно нам по племену браћа наша, држе противнички према православној цркви и према нама, који исповиједамо вјеру те цркве, и да је сви без разлике нападају. На против, ми знамо, да има многих, који су искрено прокинули вјерском спољашњости: привржени су својој цркви и у њој траже своје спасење, али уједно штују нашу вјеру и о њој са циним уважењем говоре. Такву браћу нашу ми ћемо увијек високо уважавати, — а ни из далека се њих не тиче ово што ја сада хоћу да кажем; него се тиче оних, који се сада неспољашњи у највећој мјери према светој цркви и према нама, православној браћи њиховој, показаше. Они су почели данас с презиром о њој говорити, а неки чак је и шивјекати. До јучер признавали су јој име православно, — а данас као да она то већ није, него друштво, које исповиједа давнао негу вјеру, али која је вјера, по њиховом мишљењу, свакако крива вјера; а православном као да се та црква почела звати тек у новије доба. Њима је непознато, или боље, они не ће да знаду, да је црква наша и вјера наша енцијонично означена именом „православно“ још од вјетарних вијекова христјанства, а посебно од Јована Дамаскина, оца и светитеља високо што ваного и у западној цркви, који је изложио основе те вјере у посебној књизи, која саставља и данас основу православне догматике. 1) За Словене пак ту је вјеру назвао „православном“ св. љавенски апостол Кирил, брат св. Методија. 2) То је било још тада, када Руси нијесу ни знали за христјанство; — а међу тиме нама сада казују да смо нашој вјери тек у новије доба дали име, и назвали је „православном“, јер су је тако назвали Руси, од којих смо тобоже и ми православни Срби то научили! Нијесу, не, од Руса научили Срби, како ће звати своју вјеру, него су то они научили од св. Саве српскога, који је у своје вријеме по грчком означено именом „православно“ вјеровање ерне народа. 3) Оваким казивањем, као што сада чујемо, присто се нијече наша вјера, и прогласују се печим, што ваљда имена својега нема, или бар не заслужује да га има! И ово се гласно и јасно проповиједа; овијем се нашаја прости народ, и тиме забуђује у њему презир и мржња наспрам православној цркви и наспрам нас, православне браће њихове. На жалост почели су се по негде показивати и плодови тога небратскога посла, и у неким се мјестима почело непријатељски мислати на православне с тога већ, јер су православни! На како ћемо се ми сада владати при оваковим појавима вјерске неспољашности? Хоћемо ли ми због овога поустати са наше стране неспољашњи? Не, а никада, драга и љубезна браћо моја. Вјерска е спољашњост плод христјанске љубави, и кад би ми сада хтјели враћати мило за драго, те

1) Види његову „Вјерска књига“ ерне православне цркве.
2) Види његово „Начертание православниј вјери“. Слб. 1867.
3) Види Доментијана Жавог св. Саве Блоград 1865.

показивати неспољашњост и са наше стране, ми би тиме показали, да нема у нама христјанске љубави: показали би, да смо ерствима занесени и да нијесмо прави синови православне цркве. Црква православна имала је снаге, да протустане много тежим навалама, него што су ове; наши стари, православни Срби, знали су одољети много јачим и крућим наертјајима на цркву своју, него што су ови садашњи, — те се надајмо у моћ свете вјере наше, да ће она дати и нама снаге, да се ослободимо ове нове напасти, те да дочекамо, да свакој ми, колико му је грјешно, кад дира у светињу православне цркве и вршења вјерске осјећаја браће своје. Памтимо, а добро је, да и други памте, да православна црква у нашој монархији стоји под заштитом државнога закона, и да под моћним штитиштвом витенског нашег Цара и Краља Франца Јосифа I. светиња ће непа законском снагом свагда очувана бити. А међу тиме, браћо моја, ми не престајемо никада љубити свим ерцем нашим и свом душом нашом православу цркву; будимо јој вјерни онако, као што су јој предци наши вјерни били; чувајмо, да се светиње њене ништа ејственога не дотакне, а поглавито чувајмо, да ту њену светињу не употребљујемо на пријезавне сврхе и да нам црква не постане оруђем амањских рачуна. Препоручујући вам ово, браћо, следају ја за себе, а настојају тако исто и код пастира црквених у овој епархији, да вам послужимо примјером, како се треба односити према цркви у јавним постојима, у вршењу уставних права грађанских. Ми ћемо имати свагда пред очима узвишеност наше пастирске службе и значај наш, као црквених еслужитеља и као носилаца мира, те никада не ћемо допустити, да ту е службу и тај значај наш употребимо у ствари, које несају посла са духовним значајем цркве. А не ћемо ово чинити, јер смо спиеени, да би тиме хотимично омаловажали цркву, поврједили светињу вјере и шповјерли своје позиву. На овај примјер наших пастира уледајте се, браћо, и ви, те тако исто избегавате све, што би могло показати, да у јавним стварима хоћете да употребите вјеру, као оруђе за земљске и тренутне сврхе, да хоћете вјером да се послужите за ствари, које са вјерским осјећајима ништа онђега нити имају, нити емију икада имати“.

ПЕТА МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА ДРУШТАВА ЦРВЕНОГ КРСТА.

Извјештај пригорског изасланика дра П. Миљанића.

На конференцији у Карлеру 1887 г. дошвена је одлука, да се друштва Црвеног Крста састају по могућству сваке мете године. Женевски међународни одбор обратио се лане италијанском централном одбору, и овај је одмах пристао и најљубазније позвао сва ејствена друштва Црвеног Крста и све државе потписнице Женевске конвенције на пету међународну конференцију у Рим.

У свечаној ејдници 9. Априла у сали историјског Капитолија могли су се видјети разнојаки претставници свију друштава Црвеног Крста и свију држава. Било их је близу двије стотине. На сваком фотељу било је штампано име државе и истакнута свијена заставац народности, за коју је фотељ одређен, а врх једнога видјео се и црвени подумјесец и као учасник први пут госте пријатно изненадио. У пролеђу сале била је уздигнута естрада, на којој је за столом еидео предејдик, почасни пред ејдници, главни међународни одбор, секретари, а до њих претставници итал. владе, кмет Рима, даме и т. д. У 3½ сата пред ејдник гроф Сомаља отварајући конференцију међу осталим рече: будући ратови биће много више убијствени него ли што су били прошли. Повећано бројно стање војске, сила, брзина и тачност огњеног оружја допосе фатално огроман број жртава. Овој сили рушења треба да изађу на еурет неувршена ерететна за брзи пренос рањеника са бојног поља у мјеста прве помоћи и у санитарне заводе прве и друге линије. Преврјети рањеника брзо и лјено — у томе се састоји нај бољи дно дужности, коју смо написали на застави наших друштава. Јавили даље да су Њихова Величанства Краљ и Краљица одредили 10.000 франака да се изда као награда по ејдњају за најбоље дјело о најевршенијим ерететвима и начину прибирања и уклањања рањеника са бојништа, гроф заврши: „нека би христјанско милосерђе, које је тако живо код свију влада и народа, зауставило их да се не хваћају оружја, и нека би звјезда елоге ешла на овај свијет и ујединила народе у једној мисли, у једном идеалу мира, братства и напретка“.

Затим узе ријеч министар всјени, генерал Пелу и поздравни чланове конференције у име владе. Он се пада да ће мир бити очуван, али ако би по несрећи букнуо рат, увјерен је да ће Црвени Крст бити на висини положаја. Послије тога кмет поздравни скуп од стране града, додав-

ши да се сматра тим еретнији, што се баш на дан еенивања Рима отвара конгрес човјечности и милосерђа са енисе Капитолија. Пошто је најпослије генерал Колер, главни лекар екачке војске, казао неколико ријечи, ејдница се завршила у 4½ уре по подне.

У вече у 10 ура било је примање чланова у министарству спољних послова.

Прва редовна ејдница била је ејутри дан у 10 ура јутра. По програму било је XVII питања и прво је било на реду: о помоћи Црвеног Крста при биткама на мору.

Д. Еспини (Швајцарска) вели да је ово питање након карлеруске конференције јако напредовало. У Аустрији у овом погледу еагласност међу Црвеним Крстом и законима царевине, то је свршен еакт. Немачка је допустила могућност једне лађе-шпштаља, која би пловила за ратујућим есеадрама. Наваља даље шта је учињено у Француској. Данској, Италији, го ворети да је интервенција Црвеног Крста еуда допуштена, не гледајући на велике техничке тешкоће.

Маркиз де Вогије Француска мисли да Црвени Крст не може ријешити ово питање без претходног еспоразума са владама. Овај еспоразум може се постићи еамо дипломатским путем. Он у име енцијалне комисије ередаже овај дневни ред:

„Пета конференција извађује жељу, да би се силе потписнице Женевске конвенције еспоразумеле у томе, не би ли се еблагодати ове конвенције еаспоразумом и на мореке битке у обиму и условима, под којима се то може учинети.“

Барон Мунди (Малтеског реда) ередаже другу етилизацију. Цркви (Италија) прима дневни ред по ередлогу комисије, али вели да поред права Црвеног Крста постоји и право ратујућим странама те би се еосљедње могло компромитовати изјавама конгреса. По његовом мишљењу у морским ратовима треба се етарати о утанајућим еослије еродолома више него ли о рањеницима. Али он не мисли да се ништа додаје к modus vivendi, који је постојао у француско-немачком рату 1870 и руско-турском 1878.

Мартене (Русија) еридружује е изјави комисије, увјерен је да питање довољно штудирано и како је дошло вријеме да се владе позову да га еспитају и једном ријеше. Говорник жели да римска конференција потврди потребу, да владе заштите лађе епасевања на мору.

По овоме одбијена је еоправка Мундијена, а усвојен ередлог комисије.

Прешло се на ередлог односно еучавала најбољих ереставара ерепоса рањеника са бојништа.

Феријер (Швајцарска) чита ередлог одбора и пита, да ли не би требало измијенити садашњу ерганизацију помоћи? Зна се како је велика почетна брзина нових зрна, колико тјерају пушке малог калибра и како су еавршена експлозивна ерететва и како је тиме гађање много еигурније. Наваља даље да се војне власти свију еивилизованих земаља неспрестано занимају, како ће помоћи рањеницима будућих ратова, али он еумља да ће ова помоћ бити еусијенно ерганизована, јер еанитарни персонал не може дизати рањенике без велике епасности. Црвени Крст еспуниће свој заатак, доушњујући значајну помоћ, врвовањем еаметне бољничареког еособља и екара, који ће бити под еправом војених власти, ереносењем рањеника еослије битке и користећи се помоћу етаповишнта из еоколине бојног поља. Благодари еуверенима Италије, који су подигли ово питање и еонкуре отворили.

Кнезебек (Немачка) ередаже да се одреди за ово нарочита комисија (еуваја се).

У ејдници по подне било је на еретресу питање: шта ће се са фондом пок. царице Августе, који износи 49.036 франака еа још 5213 доброволних прилога од стране разних одбора? Одреди се комисија која ће доијети мишљење о овоме.

Затим се еискутовало о томе: да ли је нужно, да свако друштво Црвеног Крста јавља међународном одбору све, што је оно радило и задобило од владе своје земље по ономе, што се на еонференцијама тражило? Послије говора разних оратора између три еропозиције усвојена је редакција маркиза Вителески (Италија) и Вогије: еета конференција извађује жељу да разни одбори епропраћају своје ерадове и све оно, што се учинило са ерешњима, дошеним на међународним еонференцијама.

Послије свршене ејднице етрапи изасланици, већином екари, ишли су да ебују ерасну војену бољницу на ердашу Телио, која се састоји из 8 одјељних навилјона еезаних међу собом егвозденим мостовима. Гости су дочекали ереседник Сомаља, министар војени, виши војени итал. екари. Прегледали су ередом еанцеларије, навилјон, што је одређен за еолесне еофицире, одјељења за хирушке еолести, очне еолести, унутрашње, сала за еоперације. У једној банги еазанео бјеше еедан енглески ередузамач еадоре у виду еосеке бољнице. Сваки је еадор од енепробојног елатна и намијењен је за 4 до 6 еолесника,

лако се и брзо намјести, а исто тако и брзо покун и на кола натовари. Крвети се разглабљу и складирају у мали обим. Особита сорта преносне пчелнице за једну уру збогом укусно јело за толике болеснике. У опште ова вазата била је врло корисна и поучна.

У вече била је свечана претстава опере „Отело“ у театру Констанци.

У суботу 11 апр. било је на реду питање: какве су мјере предузете у разним државама, које су пристале на Женевску конвенцију, да се спријечи злоупотреба са знаком Присног Крета?

Одије (Швајцарска), као извјештач међународног одбора, резимирало претрес у претходним конференцијама и тако недавно мјере по овоме у разним државама, на предаже као закључак:

1. Име и знак Присног Крета могу против дозвољеног пошења заштитавати само земалски закони, који у свакој држави казне тамницом или глобом оне, који се тиме незаконито служе.

2. За незакониту употребу имена и знака или злоупотребу сматра се свака употреба, која се не оснива на општој или специјалној дозволи, издатој од стране надлежних власти Присног Крета у земљи.

Будати (Италија) мисли да је жеља изражена у овој форми сасвим платонична, него треба да римска конференција одреши дохвати ово питање, показујући владама пут да се ријешити правно и практично. Он предаже да се у првој тачки закључка сразни злоупотреба знака Присног Крета са незаконитом злоупотребом фабричних жигова.

Ле мар дело (Француска) рече да свака влада у својој земљи има право признавати разна друштва помоћи рањеницима, а франц. влада дала је званичну потврду неколицини. Кох (Немачка) мисли да је опасно прираћивати злоупотребу знака Присног Крета злоупотребом фабричних жигова. Кнезобек разликује злоупотребу у пријеме мира и рата; у посљедњем случају, мимо законских норми, само војене власти имају право да признају какво друштво за помоћ рањеницима или не.

Скуп увејаја предлог међународног одбора.

Затијем Кригерн (Саксонска) у име међунар. одбора ризаже како је нужно да се одмах послје боја рањеници пренесу и склоне било у лазарете или иначе друга каква склоништа; рањенике не ваља носити на далека растојања; треба увејити начело чадора за рањенике, кад нема других бољих смјештита; давати првенство тешким рањеницима у законима прве бојне линије, у преносним баракама и у особитим колима, која спроводе нарочито изучени војници.

По предлогу Оома (Русија) усвојен је овај дневни ред: конференција прима к знању извјешта г. Кригерна, и препору чује централним одборима различитих земаља, да проучавају ово тако важно питање.

У сједици по подне дебатовало се о рационалном снабдјевању и опреми преносних барака при међународној помоћи. Проф. Гурт (Берлин) у име немачког одбора предаже преносну бараку по системи Декера, која је дала најбоље резултате, она је како за лето тако и за зиму, може се преносити по гвозденом и обичном путу на колима, лако се и брзо намјести и растави, а унутрашњи је најштај прост и удесан. Проф. Постемски (Италија) рече да је ово питање чисто лекарско техничко и према томе предложити и скуп усвоји оваки закључак: „пета међун. конференција, увјерена да она већим дијелом није надлежна дати апсолутну пресуду у овој ствари, а свакако признајући да је платнена барак Декера по оцјени техничких комисија данас једна међу најбољим, она је мишљења, нек свака земља буде слободна да бира свој тип“.

Затим дође на ред питање: о начину и мјери, у којој друштва Присног Крета могу слати помоћ у далеким и прекоморским ратовима, на ма да њихов народ и не учествује у њима.

Харденброк (Холандска) у име свог централног одбора предаже извјештају резолуцију. Ви т е л е к и вели да је ова нејасна, и да је неопходно ријешити: јесу ли неутрални дужни помагати? Он држи, што се тиче материјала, да су све потписнице Женевске конвенције дужне ту помоћ чинити. Због важности питања предаже да се образује нарочита комисија, што скуп послје говора Офре и Мартенса и усвоји.

Истог дана у 7½ ура по подне био је објед у Двору за странце чланове конференције.

(Саршње се.)

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Из пчеларства.

Често се догађа да међу пчеларама наступи глад. Ова невоља највише се појављује у пролеће, док још цвијет не првије а оне се већ кренуле из свог зимњег мирног стања. Све су повоље ве-

лико зло кад која наступи међу пчеле, али ово је највећа, јер не имајући чиме да се хране, не могу ни себе да одрже у снази на ни у животу, а још мање узеве, ако је матица већ почела да заједува јаја. У том су случају немилостиве, дела сва пошваре, узеве понављаче пчелце и следа још са оно мало хране, ако има што, да се саме захране и себе у животу одрже. Шта више, наступити ли таково очајно стање, да није изглед да ће се с друге стране помоћи, оне разоре сва дегла и узеве снају и тиме се исхрађују.

По првом излету можемо дако познати, е да ли је овако јадно стање у кошницама. Оне пчеле које у кошници имају хране чиме би се и на даље могле хранити, излијећу не за то, да поктара траже, него да до воде дођу и ону у кошницу уносе, да онај уникрени мед растопе, да се њиме боље могу хранити и на храћење узевати употребити, те обично споро излијећу из кошнице. Ово је тако од дуге обилежјањем заједувају, и кад се одмахну од кошница не иду далеко, него у близини оно траже за чим се излијећале. Напротив оне пчеле, у чијој кошници глад влада, излијећу као естријеле напоље и којим правцем зави тлају се у ваздух, као да би средина лета била, кад су у највећем јеку рада свог. Поједине су пчеле из такве кошнице већ тако слабе и немоћне да како која на лето изилли, тако се доље на земљу строншта, на којој се од мук невољно ваља. Пришени ли уво таковој једној кошници, на лето, а та још у кој чуда очајничку зуку готово исто обавозу, каква се обично чује у безматку; а кад се ли по кошници, то се звука све жалосније и јадније диже, као да би ради помоћи запомагале. Напротив здраве пчеле, у чијој се кошници налази изобилја хране, при суцкању на једанпут снажно заује, али на мах и престану.

Отворимо ли такову биједу кошницу, а ми ћемо по дну видјети извучених и непесаних узевца, мртвих пчела, међу овима и више таквих, које се боре између смрти и живота. Погледамо ли међу саће а ми ћемо већину видјети, како се главицама својим зариле у ћелице, не би ли још што од хране нанале. Јасан је и то знак овакоче биједи и невоље, кад се по дну кошнице налази већа количина изрижена ситна воска од ћелица; то су остаци иза борбе за опстанак.

У кошници са покретним саћем — језеромама — лако је видјети има ли што меда у саћу; напротив у кошници са непокретним саћем — простим — већ теже иде, за то се ту морамо у том случају и помоћи са иглом плетницом, прободимо њоме кошницу е поља ближе врху, гдје се обично мед налази, и потисните је дубље у кошницу, да прође кроз саће, на кад је извучемо, на ако на свој има трага од меда, што се лако да познати, знак је, да још нешто меда има, и тим начином се можемо спунити доље и дозвати доље од придики има меда; напротив, при првом убоду, кад извучемо иглу плетницу, на је сува сасвим, јасан је знак, да у кошници нема ни тунка меда.

Таквим невољним кошницама морамо ико брле у помоћ притрјати, да се помогне ако се још помоћи може. Прва помоћ растољеним медом пошкранати по дну кошнице оне, која се још са животом и смрћу бори; за тим оне оне горе што се међу саћем и у самом саћу налазе. За тим би најбоље било да им ма којим начином доламо по који сат пун меда. По при том послу морамо бити врло опрезни особито онда, ако се тада укажу такви дани, у којима могу ичеле излијећати на поље из других кошница, те кад би ове остале да се некама мед додаје, брзо би на ону нанале, и за магноваше ока би очајничку отмицу произвели, од чега се врло чувати морамо, јер би у том случају оне слабије сасвим изгубили и начисто је упропастили. За то је врло добро при оваковом раду тето на слабици затворити и тако је удесити, да јој непријатељ ни е које стране наудитисни напасти је не може.

Ако је на против у то доба још јава студен, то онда их не смјемо растољеним медом пошкранати јер би им у том случају још горе ишконили; на слабици им оомодли кад би им и по који сат е меда додали, јер због хладноће немају оне толико снаге, да би се могле до сата возући медом се захранити и овај горе навући.

У том случају другим им начином морамо пружити помоћ. Тада кошницу морамо покретити е мјеста и унијети је с народом заједно у какву топлу стају, да се одкраве и оживе и тек тада их можемо са течним медом пошкрати, по навити на лето и на сваки отвор, да је овај затворен и застрвен, да не би која напоље измијела, и разлетела се, јер би тада ми могли имати невоље а без нужде. Покрену ли се све пчеле, то их онда одмах треба одијети гдје на какво мјесто и ту их до вечери склонити, али тако поврзну да не измиле напоље, по онет е највише да се не би погинули, за то би требало, ради слободног приетуга ваздуха, тако удесити да има куда ваздух узлети, али оне да се не могу ту да проваачити нпр. вањало

би лето превући каквим ријетким засторком. У вече поново донесимо кошницу у топлу или мрачну собу и нахранимо их добро са течним медом; и тако нека остану преко цијеле ноћи да се склоне. Ако им више не треба меда додати, оне се одмах прво јутро морају одијети на своје старо мјесто и ту их склонити; напротив, ако им треба још додати; оно јутро поново их однесимо у подрум и оставимо их као што проишлог дана бјеху. У вече по други пут нахранимо их исто онако као и прошлу вече. На овај се начин могу ипомоћи како прете кошнице тако исто и језерома, само ако се ове бае велике мук премапати могу.

Пчеле прије него што ће од глади да помру, пријате се. Да би се увјерили е да ли су ичеле или се само пријатиле — обамрле од глади, добро је да неколико таквих ичелу шаку уземемо и да више пута уетима на њих топло духнемо. Почину ли ичеле да опружају, пошле неколико пшута, него и пишке своје, јасан је знак, да су ичеле само обамрле и да се још даду у живот повратити. Тако велики ичелар Фогел да свака ичела која је у обамрлом стању 36 часова била, може се у живот повратити. О томе је он много оните правно, на и после дужег времена, него што мало час споменуемо.

Напротив сви покушаји ако бес усјеха остану, а телометар још у том случају неколике стенили и над нулом показује, а ичеле се између саће не покрече, задаваја је свако доље напрезање, јер оне тада нијесу обамрле него баш — умрле.

ДОПИСИ.

Шавник, 15 априла 1892. — (Здрава је народа и његове мисли, трезвила са житом и вријеме.)

Вријеме је да се и ми е овог јуначког краја јавимо; неочекујте ништа ново, давно је био Митров-дан од кад наш чича Дурмитор са свим својим брџима и доли нама прирну бијелу кабанцу — то је његова четворо-мјесечна униформа, коју у толико вријеме не мијења — а скоро има мјесец од кад му је стигао глас да му иде у госте св. Ђорђе; дочек му се спрема, вријеме за цутовати лијено је, а друмови су коњети почели. — Чича Дурмитор весео је, гледа народ Богу хвала здрав, чо, нуан лијених нада, весео, — лијени климат, та здрава арија не да заразним болестима, веда магдуштини ни смутама, у чистом поднебљу здрав народ, у здравом тијелу чиста душа, чистом дуном и свјетлим мислима и срце је весело. Можда ће какав запитати: „Од куда тако весело, кад сте оскудни, зар живите само у надама?“ — По наш ће му сељак поврнути: „Ми емо јунаци, вици емо свему, а шта је то оскудица ми Богу вала и брији нашег доброт Госнодара још незнамо, као што петвјековна борба и многобројни дунмани немогоше нас сатрти, десет пута мање ће нам досадити неродне године, ако у том ти оскудицу нашу видити; или ако мислиш да емо оскудни оруђем и војничким потребама, и те бисмо те увјерили, кад бисмо етали (ако нијеси брат Славјанин или му пријатељ) један на праму другота; вјеруј ми, а ти си чојек од наутике, као што емо петвјековне јунаке — дунмаше побједили, побједићемо и друге... до сад нас нада прекарила није — посејали емо добро — и уродиће добро добром — слојно се Срб међу собом!“

Ето тако ти се код нашег народа мисли — благо томе, ко духом није клоуно — остаће побједоносан!

Прошла година што се тиче рода била је по селима доста обилна, а по планинама је екаваца немилосно све утамано особито у канетанији језерској; али Висока Влада изаслала је обилну помоћ из два пута како у ноцу тако и у јуту, које је купљено у овданих трговаца, а исти су га из раније купили у овданих народа. — Народ га је дао као за еб, кафу, цувар, дуван, манифактурну трговину и шпириту озва пића и др. Ја сам и пређе у мојим дописима говорио о овој злоупотреби са житом те га народ даје за изливне ствари. На ку и сада да речем у хајтер петини о овогодишњој трговини са житом, која по мом мишењу не служи на част оима, кој хоће да народ преко мјере огуле, а мислим да ће и власт стати им на пут. Ове године продало се на Шавничком пазару скоро 400 тавара жита, те око 60.000 кела, свако кило плаћало се од 8—9 новчића за рбу, а денас се продаје народу на ваљевцу до 8 септембра ове год. јечам 100 ока по флор. 17 и 34 новч., раж 100 ока по ф. 18 и 36 новч. Ово се даје све под признанице, на видно сам ће овакови трговци и њиву чојеку ради сигурности подписују. На пазару се раж плаћала више по јечам, а тако шпеница више по раж, на према томе се екунаје и продаје. Неки пак ово жито дају на ваљевину и то овако: један трговац да га једном сељаку 1½ кило по 19 новчића а они га олет даје другима по 20 новчића и сувише да му један дан кеп. По ми имамо и таквих, који су плаћали јечам по 12—13 новчића

1½ кило а дали га по 12 новчића, дакле видите рекао би се на штету; али он би ти сам реко: „Узео сам га за робу 12—13 новчића на ми етоји да ти га дам за готове по то.“ Један трговац, који је узео исто у другог трговца 1½ кило 12 новч. за готов новац, на га продаје на ваљевину по 19 рече ово: „Ја сам дао за жито готов новац, а други су га узели за робу“. На питање шта то значи, он одговори: „Онај те га купује за робу диже му цијену на пазару, јербо му он у роби плати и те ствар од 5 нов. даје му у 10. Стога мене е готовим новцем не запада на пазар јер ја нећу да платим јечам по 13 као они за робу, него га иети мене даје за готове по 12, и исто добива, јербо је уклено народу робу ашто сам хоће на га жито не кошта ни по 9 нов.“ Чудновата трговина!

Државног жита има на ваљевину доста, 60 кила здраве мјере 5 и 10 нов. Чудим се што народ има посла е оваком трговица, код бољег и много јевтинијег државног жита! Јадни сељак страда са своје неумјештине и е употребе залливних ствари; дозиви се памети једном јадан Србине, не когај своју кућу; а ви е, г. учители и свјетите-ници избацијете народне мане, савјетујте сваком приликом сељака, на и ви етихокепци нећејате ене елавојеве, ни цвијећу и тпцама; нананите пјеснички на мане народа, јербо народ радо шта пјесме, на бар кад пјевате, а ви у пјесмама народ учите е одлаа одираћате!

Вријеме је повољно, више избобила, оре се, а имамо и пошких жита; озим су прилике. — Кажу по Језерима да је год брдо прокопљено да се појављују екаваца. — Мољ ће ове године плаћети и вапасти на гору; добро би било да се нареди да га војска тамани. Сјисно зиме није било прескуно 150 кила по ф. 3 40 нов. Живи ма прилично се озими, лишњаци су били од велике потребе, на и ако је узгелу у пословцу: „Тешко Дробњацима док почеме ејети лишњаци е штагом чинити онакве!“

Школа напредује, што служи на част нашем добром учитељу г. Лазу Божовићу, који је наузан ове године да уведе расплођивање црнота лука т. ј. ејемена његова, јер бо у нас тог нема, по се купује по екупу цијену ед истог. А тако почео је уводити и др. ејемена, као од дива, вра етаваца — а и дуван ће пробати да види хоће ли се моћ олагородити као по другим мјестима у Ђенанској и Бјелопавлићској пахји.

Радиши Бог помаже!

Исаил Дробњак.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 1 маја

(С Двора.) Ономадне послје повратка нашег изваардног посланства из Скадра био је у Свјетлом Двору дине у почаст Царско Отманског опупомоћеног министра и изваардног посланика г. Ахмет-Фезви-бега. На објед су имали част присуствовати још: г. Војвода Војко Петровић, г. Гавро Вуковић наш министар иностраних дјела и г. Нико Магановић министар Финансија.

(Из цркве.) У очи дана 29 априла када св. наша црква слави усмену св. Василије остроноског било је у катедралној цркви бденије, а на дан сами служила се св. литургија у 8 сати у Влашкој цркви, у 9½ била је архијерејска служба у катедралној цркви, а у 11 сати у дворској капели.

(Парастос.) У суботу 25 априла, као на дан смрти блаженпошвише Клавдије Марије, био је у дворској цркви парастос за унобој душе њезине.

(Прелазак.) Његово Високопроевшенство г. Мелентије Митрополит Призренски у суботу ће проћи из Скадра преко Плавине и Подгорнице пут Бераи. Староме Јерарху старо-србијанском справља се пристеојан дочек свијем путем кроз Црну Гору.

(Наименовање.) Његово Височанство извољило је наименовати досадашњег првог секретара у министарству војском г. Јанка Вукотића командиром перјаничкијем.

(Послије свечанијех дава.) рођен-дана Њезиног Височанства и Ђурђев дана, који су днеси били окупили ове године главаре из све државе у великом броју, тек су се ове селнице почели иети онет разилазити својим кућама. Слава Богу, сви се хвале овогодишњим усјевима а тајфер и са етоком. Не намте најстарији људи, да је посијано жито тако орно као ове године.

Из Миркове Вароши стигао нам је шљедни телеграм:

Читаоначки дом који се у Мирковој Вароши одпочео радити прошле године, свршио се и данас с највећом свечаношћу осветио, чему је присуствовало мноштво народа. И тако је с овим домом осигуран опстанак тога просветног друштва, што служи на част грађанства из ког је исто поникло. Приликом данашње свечаности сјединило се с друштвом читаонице и наше пјевачко друштво „Бранко“.

Т Р Г О В И Н А.

Никшић, 22 априла 1892. — Ево вам цијене са ономадњег пазара:

Волови сума 150 шила од 46 ф. до 50 ф. — Урметин 1 и по кило по 13 новч. — Брашно ур. 1 и по кило по 13½ новч. — Пшеница 1 и по кило по 15½ н. Јечам 1 и по кило по 12 н. — Кртола 1 и по кило по 4 н. — Дуван у листу 1 и по кило по 1 ф. 30 н. — Дуван дограм 1 и по кило по 90 н. — Лук (сад) 1 и по кило по 20 н. — Месо суво 1 и по кило по 55 новчића. — Масло 1 и по кило по 1 ф. — Скоруп 1 и по кило по 68 новчића. —

Р А З Л И Ч И Т О.

(Шедестогодишњи о књижевном раду.) Јован Ђорђевић, професор велике школе у Биограду, многосељени књижевник српски, прославио је 12. т. м. шедестогодишњицу свог књижевничког рада. Прослава је протекла као што чевеку од толиких заслуга приличи; у почаст његовог приређења је нарочито представу у биоградском позоришту, а намјесничтво подарило је јубилару орден св. Саве II степ.

(† Мера Чарнојевић.) Паша „Вјесник“ пише: Бивши вел. жупан и посљедњи тамшњки гроф, у више пута посланик (кивицки) на земаљском и срп. народ. сабору у Карловцима П. Чарнојевић преминуо је у прошлу сриједу 15 т. м. у Фењу код своје кћери, удове Мочоји, доживиши дубоку старост од 85 г. Покојник је био потомак патријарха Арсенија под којим се Срби 1690 г. у ово крајево доселили. Мучно ће бити Србина са тако бурном прошлотином, и ако се његов рад кад што с интересима српскога народа косио, ипак је било времена кад је он најпознатији Србин био особито као кивицки заступник на угар. сабору и на нар. конгресу у Карловцима шедесетих година. Некада један од најбогатијих међу срп. влстелом, потоње дане своје провео је у своје кћери, удате Мочоји, у банатском селу Фењу. Живот његов упутен је не само у историју срп. народа него и у историју цијеле Угарске, и шта је и ко је он управо као такав био то ће ова историја, сама казати.

(Стогодишњица „Марсељанке“.) У Шоазо Ле Роа, у мјесту гдје је сарањен творац „Марсељанке“, Руж де Лиљ, прославио је 12 ов. м. стогодишњи јубилеј „Марсељанке“. Веселу је држао бивши министар спољних послова Гобле.

(Нови чланови православа.) Зајечарски „Тимочанин“ пише: Од ослобођења ових крајева 1833 год. на до 6 и 7 априла ове год. по селима срезом бољвачког, а има их и у околним срезовима, живе мајетори — ковачи и занатлије, који су имали говор, пошћу, обичаје и имена српска, славили славу, палили вонганицу и примали знамења хришћанска, али се нијесу кришћавали и вјенчавали. Тежња народа за јединством: говора, пошће, обичаја, вјере и закона; готовост власти за служењем интересима народа, миру и напретку, покренили су питање о породичном и вјерозаконском животу тих људи, и они су се с готовошћу одазвали вјерозаконском уједињењу, по што ни једној вјери нијесу припадали, а хришћанска им је у животу и обичајима најближа, тим прије, што су им дјеча већином кршћена. Свечани чин формалног прелазу у хришћанство, извршен је 7 априла у цркви бољвачкој од стране Његовог Преосвештенства епископа тимочког г. Милегија и учешћа више свештеника, из мјеста и са стране. Свечано рухо народа срезом бољвачког који 6 априла, при пријему и дочеку Његовог преосвештенства, чинише упути не шнариле на граници срезом Планиници, арбовачком атару и Бољенцу, све до улаза у великољени храм бољвачки, јасно иластрује духовно раслођење и јединство, којим се прима владику, као посјетилац у апостолекој мисији.

Неописано пак расположење и радост тек је настала, кад је 7 априла Његово Преосвештенство окружено свештенством с амовна светога храма позвао, да у њедра православа потраже утјехе и радости и она дјеча матере цркве, која до сада цркви нијесу припадала и када преко 314 душа старих и младих, обојега пола, са упућеним воштаницама, окружише Његово Преосве-

штенство и приклонише главе рад кршћења. Убуђени посјетиоци претицаху се, који ће угрбити куметоу и приближе се људима, који се нама бјежу, али не бјежу нама. Највиђенији људи из округа и срезом примиле учења и присуствоваше као часници ове хришћанске радости. Јутрење са покршћењем, архијерејском службом и причењем кршћених, трајало је седам пуних сахата. По извршеном кршћењу настала је гозба, коју је у част кршћења приредно срез бољвачки, а за тим онште весеље, које је трајало до мрког мрака.

(Дубока старост и трајна љепота.) Професор Бихнер издао је недавно књигу о „Дугом животу“, пак у доказ, како може човек дуго да живи, наводи неколико историјских случајева. На првом мјесту спомиње францускињу Марију Прион, умрлу 1838 год., која је пуних 158 год. поживи. До посљедњег часа бјеше умно подишно здравна, али је једва могла ходити. Посљедњих 10 год. хранила се искључиво сиром и мајнеком. Други примјер је рускиња Ирина Чудакова из Одесе, која је достигла дубоку старост од своје 110 г. била праља. Трећи примјер је грофица Деомонд из Ирланда, која је живјела 145 год. И да се није смртио угрувала, испавиши из кола, можда би и дуже живјела. Кад јој било 100 г., играла је на баловима као каква младица. Три пута су јој се мијењали азуи, и кад је умрла имала је скоро све зубе. — Исто тако наводи занимљиве примјере о тројној љепоти у женских. Најинтересантији је примјер чувена Паула де Вики из Тулузе, чију су љепоту многи пјесници у своје вријеме славили на чак и Петрарка. Умрла је у 80 години, лијена још као да јој не бјеше више од 40. Била је тако лијена, да се улицама свијет око ње кунуо, да је види и услед тога јој тулузски сабор издао заповијест, да не излази дружице на улицу него под велом да се не би свијет по вароши бушио. Ова заповијест мал' не изава револуцију, и свијетна се узмири тек кад јој се објави, да ће се љепотица од сада недјелно два пута на балкону без веза народу показивати.

(Велика Њемачка.) У Лицеком је нашла нова брошура, коју је написао доцент на ондјешњем светучилишту, др. Карол Валкер, мимогредне речено, рођени Аустријанац, који живи у штићном пријатељству са правцима ъемачких либералаца у Аустрији. У тој књизи он не износи на видјело оно, што би сам желио, већ и то, за чим везу аустријски Њемци. Тај г. Валкер мисли, да ће се спасти Аустрија само онда, ако се сасвим пољемчи. „Хоће ли Аустрија бити јака, вели, мора бити народно јединствена, то јест ъемачка у цијелом својем државном животу. На том мора радити Њемачка, као садашња савезница Аустрије, јер би губитак силе, које се троче у народносним размирицама, убитачно дјеловао у случају рата. Аустрија се мора надахнути правом, неискривљеном ъемштациом; с тога се морају Њемци хришћански селити у Аустрију. Када би биле обје државе својене чвршћим и ужим свезама, него ли до сада, када би била Аустрија у царинској и трговачкој заједници са Њемачком, тада би милијуни племићких синова и ъемачких сељака нашла удобну ексигенцију у Аустрији, поименце у Галицији, у Мађарској, Седмоградској, у Хрватској, Босни и Херцеговини, као обртници, закупници, а такођер и као посједници имања. Малих кнезова, племића, банкијера и творичара, већ се је доста населило у Аустрију, а ти тамо имају за силне милионе земаља; зашто се не би и њима селили ъемачки сељаци? Наравно, Нијемци не ће ни неопрезно у Аустрију. Морало би им се у првом реду зајамчити, да их не ће области прогонити, због њихова ъемачко либералнога мишљења; морали би се овластити, да могу у Аустрији устројити своје гимназије и народне школе, које би биле приеугне само Њемцима; најпослије би им се порало зајамчити право, да се смију служити ъемачким језиком у уредима, код суда и т. д. Највиши уред нове царинарске заједнице би се могао називати „заједнички царинарски уред“, а састојао би се из Њемаца, Аустријанаца и Мађара. Заједница би имала на уму само ъемачке интересе. Тако би се мало по мало ъемачки језик могао увести најприје као обшћатан, а послије као наставни језик у све школе, народне, средње и високе, а то је штићни интерес аустроугарске монархије. Ако би се то све зајамчило, тада би се селили у Аустрију ъемачки трговци, обртници, учитељи, кавиталисти, радници и т. д.“

Ч И Т У Љ А.

† ПОП РАДОЈЕ СИМОВИЋ.

У суботу 28 марта сахрањен је у Братоножићима пред црквом брескутском стари поп Радоје Симоновић. Он се родио у Брескуту по његовом казивању 1790. Отац

му се звао Симо, пристали човек међу племеном; а мајка Златана, шћер попа Оташа Иликовића Дрекаловића с Косора, сестра чувенога куча Вукића Попова.

Још из ђетинства млади Радоје био је понешен за његом, па га за то ујак пон упути код доброг калуђера Илије Дрекаловића у манастир Дугу. Ту се је Радоје пуње четири године дана учио и потоње двије године био ђак калуђера Илије, те га свуђ пратио по широкој му ипорији. Својим пошћеним владањем, по слупношћу и трудом за науку стекао је толику љубав код калуђера, да му овај дадне препоруку и догођајство да иде к владци, да га произведе у чин свештенички, а он да му одвоји за ипорију цијеле Братоножиће. С овим се отвори друга жеља у младога ђака, — жеља да постане „човек у љуђе.“ Тешко је то било сину Сима Сталева! Требало је да се он зове Бошковић или Пилетић и т. д., па да се удостоји од Господара и Митрополита црногорскога изабрати га поном једнога племена. Те за то млади ђак право с Дуге упути се право у Призрен, дако би га тамошњи владика рукоположио за свештеника. По његовој, како је он тога пута држао, несрећни, други дан по долазку му у Призрен, владика се престави, те Радоје поново мораде прекасати по сред љутих Арцаута и доћи поново као ђак у Братоножиће. Али се ту ни дан не смири. Он је етно да постане поп! Пута му другога није било до ићи на Петине. Па како је он знавао, да Господар Владика тражи „људо од људи“, да их зачини, који ће му послје држати неусубена пригорска племена; који ће бити: војводе, судије и свештеници у исто вријеме, то је он етно да му наука дадне све оно што му кућа (племенство) дати није могло. Због тога отиде код калуђера Мојсија у манастир морачки, ће је као ђак етојао близу двије године. И ту он умједне придобити љубав калуђереву, да га овај својом препоруком и упути упурау на Петине с в. Владци. да га запони и то биши онда, кад су се били окупили, да у нечи чин ступе најодличнији племићи црногорски. Ту су били: Воко Бошковић, Ристо Пилетић, Спасоје Спао и Перован Дрекаловић и још многи други а међу њима и „љути сирак без ниђе никога“ Радоје. Господар Владика запони онога свакојега а Радоју рече: „ти ћеш се момче уставити овђе код мене да те опровам оћен ли бити човек“. — Ту је пуње четири године оставио. Своје пошћене и вјерност најбоље је ту показао. За прве двије године као посљужитељ, па кључар; дошћије као управитељ свијех добара и кућенијех залага манастирских. Плод његовог пошћена и вјерности биле су ријечи, које му је Св. Петар на сами Госпођин-дан 8 септембра 1819 рекао: „Радоје, сад заиста виђу да си човек и оди да те заноним“. Тако Братоножићи добију првог попа из свога племена иза чувеног попа Машка Пејовића. Јунашћвом највећим, па рјешитишћу и мурином задобије он велико пошћенање међу племеном, и буде уршћен у прве главаре племенске све од године 1819, па до престављења Св. Петра, који га ни у тај час није заборавио, но га препоручи своим напљеднику на престо свјешћи и духовни Петру П-ме. Тако је поп Радоје био главар и пошто се је увео суд у Братоножиће, све докле га је неги Петар П. наименовао кавстаном. У то се престави и Петар П, а не лако усудни тога пута Братоножићи, га онапљак код Књаза Данила, који га оди у почетку своје владе ебачи с кавтанства. Увреда се то велика учини попу Радоју, „те жестоко згријеших Богу и Књазу“ — како вељаше обично поп. поп Радоје, и одметну половину Братоножића (Брескут) Књазу, а сдружи их с Кучима. Али грдно за то страда најпријед од „Братоножића књажевије“, а дошћије од војске књажеве. Би осућен по похари кучкој и брескутој на смрт, „бјајаси — вељаше ми поп. поп Радоје — као да сам ја одио у турака, а нијесам енико вјечне ми куће и овога пута, којим мислим е ћу брзо ићи, никад к њима одио, и ако еу ме сто пута звали; па, о куку мене, Књаз Данило је умро а ипак за то знао није; теке ћу му се тамо оправдати. Жалје ми је ениг, е ми прокиде тешка старост да не отидем на Петине, да кажем овоме Господару и Његовијема Синовима за ово да не би прекорили кад моје потомство са мном.“ Али опет неги Књ. Данило опрости му живот. Од тога вакта па до смрти он није ступао ни у какав чин, но све његове мисли и рад обратило на поет и на молитву. И заиста чудотворне су на ове стране држали његове молитве. Управ из сред Старе Србије и Арбаније, па и од друге вјере, доносиле су мајке ћещу, догонили су се болесници покрај многијех манастира, теко да им поп Радоје чита молитву, што је он и до испред саме смрти могао извршавати. Умне и физичне силе да нијесу биле издале овога доброга старца, најбоље се види из тога, што је он све до назад непуње три године у потишном правду држао ипорију. Па и

послије тога он је тако чуо и видио као да је био у пола вијека. Карактеристично је и то да он никад ни ранс, ни болести, ни фамилијарне жалости добијао није у све његове 102 године. Сад се је раболбио, па послје непуњ мјесец дана, и то не претешког боловања Богу душу предао; а два млада сина — два попа — са се-страма и са мноштвом унука и прапука пона Радоја у пратњи сианог народа с многијема главарима братоножићима и васојевичкијема испратили су му скромно ама усрдно старо тијело до вјечне му куће; а тамо нека је лака црна земља, а међу нама нека остане дуги спомен доброме старци.

Исповјетарничанин.

ТЕЛЕГРАМИ БЕЧКОГ „КОР. БИРА“.

РИМ, 25 априла. — Рудини је предао Краљу оставку цијелог кабинета Камара је одложена.

АТИНА, 26 априла. — Расира што се била породила с Турском ушљед поврде границе турском војском, пријатељски је ријешена у корист Грчке.

РИМ, 27 априла. — Краљ је дапае конференцију са Крисијем и Занарделлијем.

БЕЧ, 28 априла. — Министарски савјет под пресједништвом Те аревим утврдио је буџет заједнички за г. 1893. Делегације ће бити сазване тек у септембру.

АТИНА, 28 априла. — Трикупице, примивши једну депутацију Крћана, рекао је, да акцијом Крћана мора управљати грчка влада, и за то да имају права Крћани да се Грчкој обрћу. Сви Грци изван граница Краљевине дужни су слупати владу грчку и радити само онда када то држи влада да је потребито.

ПЕТРОГРАД, 28 априла. — Цуковнич Вандрхс наименован је главнијем инспектором свијех рускијех жељезница. Префект Гресер опасно обдио.

ЦАРИГРАД, 29 априла. — Мерџан и Кресто осућени су на смрт као убице Волковића, а Наукоум и Никола Туфичевић као пострекачи на 15 година робије.

РИМ, 29 априла. — Краљ је опуномоћно Болитија да састави министарство.

ПЕТРОГРАД, 30 априла. — Гресер је умро. Генерал Баранов аташиран Великом Књазу Михајилу Николајевичу умро је у шљед подкожне нијекције витална.

РИМ, 30 априла. — Држи се да ће Болити уступи пресједништво и упутрашње послове, Вонаћи правду, Мартини наставу; такођер да ће ући у кабинет Сонино, Лежава, и Ђенала.

ТОРИН, 1 маја. — Принц Фердинанд Кобург кренуо је пут Беча.

О Б Ј А В А.

Кућа Јока Милова Кусоња која постоји у овој вароши, продавала се на јавном ипкату од 1 марта до 1 априла св. год. која је изашла на цијену од фнор. 1000. Кућа постоји на крај вароши од источне стране. Кућа је дугачка 12 метара и 42 цент. Кућа је на поду са двије велике камаре, уз цијелу дужину куће има тријем и кучицу; са источне стране башта са 2 черека земље. — Још се продужаје ипкату до 3 маја, на који ће се дан свршити ипкату и предати ономе који буде највишу цијену у готововом новцу положио.

Ријека, 3 априла 1892.

Број 126.

(3—3)

УПРАВА ВАР. РИЈЕКЕ.